

aren op dit gebied is bereikt (waarbij wiskundigen, die experts zijn op het gebied der kansrekening, hun medewerking verleenden).

Tot slot zou ik er op willen wijzen, dat er in de psychologie ook nog zoo iets als introspectie en phaenomenologie bestaan, en dat iemand die lukraak naar den afloop van de een of andere gebeurtenis (bij voorbeeld een voetbalwedstrijd) raadt, en daarbij toevallig goed raadt, daarmee nog geen voorspelling in parapsychologischen zin doet. Een der door prof. VAN LOGHEM in zijn critiek gemaakte fouten is dat hij meent, dat wij bij de paragnosie met raden te doen hebben.

Utrecht, 15 Maart 1946.

W. H. C. TENHAEFF

Meer dan eens, ook in deze rubriek heb ik met aanhalingen uit dr. TENHAEFF'S geschriften aangetoond wat deze onder de parapsychologie verstaat. Dr. TENHAEFF acht het aannemelijk, dat overleden gierigaards naar hun schatten terugkeeren en dat wraakzuchtigen bij hun nog levende vijanden komen spoken. Hij aanvaardt de mogelijkheid, dat iemand boven in een huis te bed ligt en beneden de piano bespeelt. Hij gelooft in het astrale lichaam van een frontsoldaat, dat op eigen gelegenheid naar huis terugkeert om deuren te openen, de vloeren te doen kraken en het brood van de tafel te werpen. Volgens dr. TENHAEFF is het slechts één stap van de cheirognomie (dit is de kennis der betrekking van den bouw der hand tot de persoonlijkheid) naar de cheiromantie (dit is de kunst uit de eigenschappen van iemands hand zijn toekomst te voorspellen).

Ik betreur het dan ook, dat iemand van zijn geaardheid door de Nederlandsche Volksuniversiteiten wordt uitgenoodigd tot het houden van voordrachten over oorlogsvoorspellingen.

Amsterdam, 20 Maart 1946.

J. J. VAN LOGHEM

In het nr. van 2 en 9 Maart, blz. 188, beijvert zich prof. dr. J. J. VAN LOGHEM de helderziendheid in het algemeen en meer in het bijzonder een lezing over dit onderwerp door den privaatsdocent in de parapsychologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, dr. W. H. C. TENHAEFF, belachelijk te maken. Het feit dat bedoelde „Bespreking” is gebaseerd op een courantenbericht is typeerend voor de oppervlakkigheid, waarmee in zekere intellectuele kringen nog steeds wordt geoordeeld over een tak van wetenschap waarvoor toch reeds sedert verscheiden jaren aan tal van Universiteiten ter wereld leerstoelen zijn gevestigd.

Ook indien men den voortreffelijken arbeid op het gebied der helderziendheid door de Nederlandsche parapsychologen in den loop der laatste decennia verricht buiten beschouwing laat, dan zou toch bij voorbeeld het uitgebreide feitenmateriaal door CH. RICHTET bijeengebracht in zijn boek *Métapsychique* (1922) ieder denkend mensch behooren te overtuigen, dat het „volksvertrouwen” te dezer zake waarlijk niet ongefundeerd is. Dit ondanks tal van uit het onderbewuste wenschleven voortkomende visioenen en droomen.

Ter zijde van deze aangelegenheid veroorlove de Redactie mij de volgende opmerking. Het moge juist zijn, dat de Parapsychologie tot het grensgebied behoort der medische wetenschap, de minimale kennis van dit studieterrein die men nog steeds, nu meer dan zestig jaren na de stichting der „Society for Psychical Research” (waaraan de namen van een WILLIAM JAMES, CHARLES RICHTET, HENRI BERGSON en tal van andere groote geesten onverbreeklijk zijn verbonden) in medische kringen aantreft, acht ik niet anders dan beschamend. Hoelang moet het nog duren eer de door RICHTET reeds een kwart eeuw geleden uitgesproken verwachtingen, met name ten aanzien van den invloed op de psychologie van de „métapsychique”, in vervulling zullen gaan? Hoe dit zij, aan deze onkunde en den onwil zijn belangstelling uit te breiden tot het studiegebied der parapsychologie heb ik veelal parallel zien gaan een in medische kringen nog steeds zeer verbreide materialistisch-rationalistische wereldbeschouwing, een standpunt dat, sedert de physica de zintuigelijke voorstelling der materie heeft herleid tot het mysterie der trilling, als volstrekt onhoudbaar moet worden beschouwd.

Maarn, 27 Maart 1946.

A. TUYTER

DOCA BIJ DIPHTHERIE

Het negatieve oordeel aangaande doca bij diphtherie kan ik niet volledig onderschrijven. Het kan bij reeds ontstane paralyse, naar mijn ervaring, van groot nut zijn. Een geval van een zeer uitgebreide verlamming, met ook haaruitval, dat niet of voorbijgaand reageerde op strychnine, arsenicum en ook op vitamine B (tot 1500 mg per week intraveneus!) vond